

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. V. Chiselița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

05 iunie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrieș Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 19 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 20 septembrie 2021, Andrieș Ion s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, la 18 iunie 2021, s-a adresat la CTAS Căușeni cu cerere privitor la stabilirea și plata pensiei pentru limită de vârstă, prezentând actele necesare doveditoare a cuantumului stagiului de cotizare acumulat și anume: duplicatul carnetului de muncă din 16 decembrie 1996 și carnetul de muncă din 12 noiembrie 1998. Conform înscrisurilor din duplicatul carnetului de muncă și carnetului de muncă prezentat, la data depunerii cererii, a acumulat stagiul total de cotizare în mărime de 24 ani 9 luni și 3 zile.

Prin Decizia CNAS, Oficiul Căușeni din 24 iunie 2021, cererea de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă a fost respinsă deoarece, acesta nu deține minimul stagiului de cotizare necesar în mărime de 15 ani, dar s-a constatat că, stagiul total de cotizare este de 7 ani și 8 luni.

La 04 august 2021, a înaintat în adresa pârâtului o cerere prealabilă în ordinea prevăzută de art.162-164 Cod administrativ, în scopul verificării legalității actului administrativ individual emis în privința sa, solicitând anularea Deciziei din 24 iunie 2021 și realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

La 21 august 2021, a recepționat răspunsul CNAS nr. A-1464/21 din 18 august 2021, prin care a fost respinsă cererea prealabilă din 04 august 2021, în care au fost

indicate motive de fapt și de drept evazive și neclare, motiv pentru care este nevoit să se adreseze în instanța judecătorească cu prezenta acțiune pentru realizarea dreptului său recunoscut de lege.

În viziunea reclamantului Decizia CNAS, Oficiul Căușeni nr. 11/2021/19286 din 24 iunie 2021, prin care i-a fost respinsă cererea în stabilirea pensiei pentru limită de vârstă și răspunsul CNAS nr. A-1464/21 din 18 august 2021, prin care i-a fost respinsă cererea prealabilă urmează a fi anulate, cu obligarea CNAS să-i stabilească și să-i plătească pensie pentru limită de vârstă în baza cererii depuse la 18 iunie 2021, reieșind din stagiul total de cotizare în mărime de 24 ani 9 luni și 3 zile.

Reclamantul a menționat că, potrivit prevederilor art.53 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, care reglementează modalitatea calculării pensiei pentru limită de vârstă, (1) Pensia pentru limită de vârstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada de până la 01 ianuarie 1999 și începând cu 01 ianuarie 1999. (2) Pensia pentru limită de vârstă se calculează, conform prevederilor art. 16, din venitul mediu lunar asigurat valorizat, realizat după 01 ianuarie 1999, luându-se în considerare stagiul de cotizare total. (2¹) în cazul în care, începând cu 01 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redată în anexa nr. 4. (3) În cazul în care cuantumul pensiei calculate în condițiile alin.(2¹) este mai mic decât cuantumul pensiei minime prevăzut la art.12, pensia minimă se determină în condițiile art.16 alin.(2)-(3). Prin urmare, a acumulat stagiul de cotizare necesar stabilirii pensiei pentru limită de vârstă în 2 perioade, 10 septembrie 1976 – 01 ianuarie 1999 și 01 ianuarie 1999 – 30 august 2002.

Cu referire la pct. 74, 76, 77 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1449 din 24.12.2007 privind carnetul de muncă, nu este de acord cu concluzia autorității publice pârâte, că a fost prezentat duplicatul carnetului de muncă completat la 16 decembrie 1996, și nu carnetul de muncă original, această concluzie fiind greșită și lipsită de suport legal. Or, conform practicii naționale, precum și logicii juridice, duplicatul unui act juridic substituie în totalitate originalul său și produce aceleași efecte juridice.

Mai mult ca atât, circumstanțele de drept enunțate de pârâtă, nu confirmă poziția sa, precum că, veridicitatea duplicatului carnetului de muncă urmează a fi confirmat prin alte înscrisuri suplimentare. Cadrul legal enunțat de către pârâtă în răspunsul la cererea prealabilă se referă la situația când nu există carnetul de muncă sau duplicatul acestuia, iar în acest caz solicitantul urmează să probeze stagiul de cotizare prin alte înscrisuri.

Subsecvent, a explicat că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2017 a fost radiată ”Drum” SA din Registrul de stat al persoanelor juridice, iar în prezent aceasta nu există.

Totodată, consideră neîntemeiat argumentul pârâtei, potrivit căruia, pentru perioada de activitate 1996 - 1997 la ”Cota” SRL, nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale, de aceea această perioadă nu a fost inclusă în stagiul de cotizare, deoarece neachitarea contribuțiilor de asigurări sociale nu-i poate fi imputată salariatului, dar este o obligație pusă în sarcina angajatorului.

De asemenea reclamantul a afirmat că, pct.69 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii

Moldova nr.165 din 21.03.2017, stabilește clar că stagiul de cotizare se calculează conform înscrierilor existente în carnetul de muncă. Respectiv, este în drept să beneficieze de pensie pentru limită de vârstă, dat fiind faptul că deține un stagiu total de cotizare în mărime de 24 ani 9 luni și 3 zile, confirmat în modul stabilit de lege.

În instanța de judecată reclamantul Andrieș Ion a solicitat anularea deciziei CNAS, Oficiul Căușeni nr.11/2021/19286 din 24 iunie 2021, prin care i-a fost respinsă cererea privind stabilirea pensiei pentru limită de vârstă; anularea răspunsului CNAS nr. A-1464/21 din 18 august 2021, de respingere a cererii prealabile și obligarea CNAS să stabilească și să-i plătească lui Andrieș Ion pensie pentru limită de vârstă, reieșind din stagiul total de cotizare în mărime de 24 ani 9 luni și 3 zile, deținut la momentul depunerii cererii din 18 iunie 2021.

Prin hotărârea din 19 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), acțiunea înaintată de Andrieș Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost admisă.

Au fost anulate decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Căușeni nr. 11/2021/19286 din 24 iunie 2021 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-1464/21 din 18 august 2021, emisă la soluționarea cererii prealabile.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual de stabilire lui Andrieș Ion a pensiei pentru limită de vârstă, reieșind din stagiul total de cotizare de 24 ani 9 luni și 3 zile, acumulat la momentul depunerii cererii din 18 iunie 2021.

Prin decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 19 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În susținerea soluției sale, instanțele au evidențiat că, solicitarea reclamantului de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă a fost respinsă de autoritate, pentru motivul că, documentar, solicitantul a confirmat un stagiu de cotizare de 7 ani 08 luni, perioadele de activitate realizate până la completarea duplicatului carnetului de muncă din 16 decembrie 1996, nefiind luate în calcul.

Totuși, duplicatul carnetului de muncă din 16 decembrie 1996, atestă realizarea activității legale de către reclamantul Andrieș Ion, în perioadele: 10 septembrie 1976 – 25 octombrie 1977; 01 august 1979 – 30 august 2002, deoarece carnetul de muncă constituie documentul de bază privind activitatea de muncă a salariatului și stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (până la 01 ianuarie 1999), iar duplicatele reprezintă al doilea exemplar al unui act, al unui document sau înscris, eliberat de către o autoritate la cererea părții și sunt destinate să înlocuiască un înscris original.

În context, instanțele au reținut că, autoritatea publică pârâtă nu a argumentat nici într-un fel motivul pentru care duplicatul carnetului de muncă prezentat, nu poate fi apreciat drept dovadă a perioadelor de activitate și care ar fi neconformitățile depistate sau devierile de la regulile stabilite, ce nu au permis autorității utilizarea acestui act în calitate de dovadă a acestor perioade, or, înscrisurile respective, atestă semnăturile și ștampilele organizațiilor în cadrul cărora a activat reclamantul.

La 15 decembrie 2023 și la 15 martie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea cererii de recurs a reiterat circumstanțele de fapt și de drept din cererea de apel.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Instanța de recurs constată că decizia motivată a Curții de Apel Chișinău a fost notificată participanților la proces prin poșta electronică la 12 martie 2024 (f.d. 138), astfel, depunând recursul la 15 decembrie 2023 și la 15 martie 2024, recurenta a acționat în interiorul termenului legal.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul de judecată îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1), (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale..

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților. Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele precitate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs de Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de apel, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenteii la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de

admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă